

“24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunun 5. maddesiyle İcra ve İflas Kanununun 36. maddesinin birinci yer alan "bölge adliye mahkemesi veya Yargıtaydan" ibaresi "takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden" şeklinde değiştirilmiştir.

İcra ve İflas hukuku, icra ve iflas takiplerinin usul hukuku niteliğindedir. İcra ve iflas hukukunun en önemli kaynağı İcra ve İflas Kanunu olup bu kanun, icra ve iflas takibinden tahsile kadar uygulanması gereken usul hükümlerini düzenlemektedir. Kanunun, usul hükümleri ile icra takibinin tarafları arasında menfaat dengesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

İcra ve İflas Kanununun 36. maddesi de ilama dayalı icra takipleri yönünden icranın usul hükümlerini düzenleyen fıkralar içermektedir. Belirtmek gerekir ki takip genel haciz yoluyla ilamsız (örnek 7) icra olarak başlatılmış olmakla tehiri icraya konu olay itirazın iptali üzerine düzenlenen örnek 4-5 icra emri yönünden icranın geri bırakılması talebi olduğundan yargı uygulamasında itirazın iptali davaları yönünden de icranın geri bırakılması müessesesi uygulanmaktadır.

Hukuk Muhakemeleri Kanununun 367. maddesi; " (1)Temyiz, kararın icrasını durdurmaz. İcra ve İflas Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 ncı maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

(2) Kişiler hukuku, aile hukuku ve taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez." hükmüne yer vermektedir. Kanun metni ile hangi kararların icra yoluyla infaz edilmesi için kesinleşmesi gerektiği sayılmış olduğundan bu kararlar dışındaki tüm kararlar kural olarak kesinleşmesine gerek olmaksızın ilk derece mahkemelerinde verildiği anda icraya konu edilip infaz edilebilir niteliktedirler.

Kanundaki bu sınırlamanın amacının icrası ile sonuçları dönülemez konulara ilişkin kararların kesinleşmesi gerektiği, bunun dışında kalan kararlar yönünden ise ilam alacaklılarının; lehlerine hükmedilen hak ve alacaklarına bir an evvel kavuşması olduğu değerlendirilmiştir. Kanunda İİK'nın 36. maddesi hükmü saklı tutulmuştur.

İİK'nın 36. maddesinde düzenlenen icranın geri bırakılması ise kanun yolu incelemesi sonunda ilk derece mahkemelerinden verilen kararların bozulma / ortadan kaldırılma ihtimali bulunduğundan henüz ilk derece mahkemesi kararı bozulmadan veya ortadan kaldırılmadan icra edilmesi halinde ağır sonuçlar doğurabileceği veya kararın bozulma ihtimalinin istinaf ile temyiz dilekçesinden anlaşılabilirdiği hallerde verilen icranın kanun yolu incelemesi sonuna karar ertelenmesi şeklinde tanımlanabilir.

Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı Adli Yargı sistemimizde kanun yolu incelemesi ile görevli ve yetkili makamlar Bölge Adliye Mahkemeleri ile Yargıtay'dır. İlk derece mahkemelerinin, itiraz kanun yoluna tâbi olan kararlar haricinde, birbirlerinin kararlarını incelemesi/denetlemesi mümkün değildir. Bu sebeple İcra Mahkemeleri tarafından icranın geri bırakılması kararı verilirken; kararı veren ilk derece mahkemesinin kararının bozulup bozulmayacağını ön görebilmesi mümkün değildir.

İcra geride bırakılması kararlarının İcra Mahkemesince verilmesi; kararlarının farklı kanun yoluna tabi olmasına rağmen geçici de olsa yatay denetime tabi tutulması

gibi bir sonuç oluşmaktadır. Bu sebeplerle itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğu değerlendirilmiştir.

Öte yandan Anayasa'nın 35. maddesinde "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. /Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır. Başka mahkemenin kararını denetleme görevi İcra Mahkemesinde olmadığından İİK'nın 36. maddesinde yazılı teminatların sunulması halinde İcra Mahkemesince icranın geri bırakılması kararları verilmektedir. Bu husus ise kanunen icrası için kesinleşmesine gerek bulunmayan ilamlardan kaynaklı alacakların, yeterince inceleme yapılamadan icranın geri bırakılmasına karar verilmesi sebebiyle, alacaklıya ödenmemesi veya geç ödenmesi sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Alacaklının alacağına geç ulaşmasının İcra Mahkemelerince yeterli inceleme yapılamadan İcra'nın geri bırakılmasına karar verilmesi sebebiyle de itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğu değerlendirilmiştir. Açıklanan bu sebeplerle kanun maddesinin aşağıda belirtilen emredici kısmının iptali için norm denetimine başvurulması gerekmektedir.

Karar; Yukarıda açıklanan sebeplerle,

1- 2709 Sayılı 1982 Anayasasının 35. ve 36. maddelerine aykırılık teşkil ettiği değerlendirilen, 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı kanunun 5 inci maddesiyle değiştirilen 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden" şeklindeki emredici kısmın Anayasa'nın 35. ve 36. maddelerine aykırılığı nedeni ile iptali için Anayasasının 152. ve 6216 sayılı kanununun 40. maddeleri gereğince Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına,

2- Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davanın geri bırakılmasına,

3- Anayasaya aykırılığın değerlendirilmesi için, gerekçeli başvuru kararının aslı, başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneği ve dava dilekçesi ile dosyanın diğer ilgili bölümlerinin onaylı örneklerinin Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine,

4- 1982 Anayasasının 152/3. maddesinin amir hükmü gereğince dosyanın Anayasa Mahkemesine gelişinden başlamak üzere 5 (beş) ay içerisinde karar verilmesinin beklenilmesine, bu süre içerisinde karar verilmezse davanın yürürlükte Kanun hükümlerine göre sonuçlandırılmasına,

Dosya üzerinden yapılan inceleme sonucu karar verildi.”